

Emil CARANICA

**O RARITATE DISCOGRAFICĂ:
„TOT CE-I ROMÂNESC NU PIERE”,
ÎN INTERPRETAREA TENORULUI ION P. DACIAN**

Cuvinte-cheie: raritate, disc, cântec, tenor, Ion P. Dacian, celebritate.

1. Introducere

Odată cu inventarea aparatelor de imprimare mecanică (fonograf, gramofon, patefon) a vocii umane a început înregistrarea, la început timidă, mai apoi în serie mare a tuturor genurilor muzicale, vocal, instrumental pe tot mapamondul. Din Statele Unite până în îndepărtata Chină s-au făcut imprimări în serie a cântăreților renumiți, a formațiilor instrumentale, ansamblurilor corale civile și militare a marilor personalități ale timpului (discursuri etc.). Arhivele sonore au înregistrat o abundență de imprimări efectuate de marile case de discuri de pe întreg globul. Pentru vremea respectivă, cu mijloacele acelea de pionierat înregistrările sonore erau într-un număr colosal.

Toți marii interpreți vocali (din varii genuri de interpretare), instrumentiști etc. dădeau năvală să-și lase posterității urmele trecerii lor prin lume. Nici cântecul patriotic, marșurile militare, imnurile înălțătoare n-au făcut excepție de la regulă. S-au imprimat marșuri războinice, imnuri de stat, balade eroice, cântece patriotice interpretate de cântăreți (tenori, baritoni, bași) cu acompaniament de pian, cor sau orchestre. S-au imprimat aceleași cântece în interpretarea corurilor bărbătești sau a orchestrelor și fanfarelor militare, a fanfarelor regimentelor, a corpurilor de armată, a gărzilor de onoare. Se găsesc încă pe piața de profil aceste înregistrări în forma originală (pe discuri de shelac de 78 r.p.m.) sau recopiate pe discuri vinil sau compact discuri.

Nici România nu a făcut excepție în acest domeniu. Se cunosc înregistrări foarte vechi de cântece patriotice de exemplu: „Deșteaptă-te române”, cântat de Iancu Marinescu, imprimat pe la 1908. Toți marii noștri tenori în speță, dar și alți interpreți au făcut aceste înregistrări atunci în epoca de început a imprimărilor pe cilindru de fonograf sau pe disc de gramofon. Din păcate s-au păstrat foarte puține, vitregiile vremurilor punându-și amprenta pe aceste comori naționale. A venit mai apoi blestemul bolșevic care a scos din inventarul colecțiilor de stat și a celor particulare aceste imprimări istorice distrugându-le în efortul diabolic de a șterge orice urmă a manifestărilor naționale românești. Pe ici pe colo, prin anticariate se mai găsesc cu mari eforturi și din păcate cu un grad mare de uzură aceste înregistrări de cântece patriotice românești, interpretările de excepție a marilor cântăreți români de operă și nu numai, care constituie excepții ilustrative din punct de vedere documentar și de interpretare.

O asemenea excepție, raritate discografică o constituie imprimarea pe disc de gramofon a cântecului „*Tot ce-i românesc nu piere*”, în interpretarea marelui tenor de operă și mai ales de operetă Ion P. Dacian, o voce înzestrată cu mari calități naturale dar și dobândite prin studiu asiduu, susținut de o mare experiență scenică în arta cântului vocal de mare clasă.

Firește, publicul meloman cunoaște mai ales acest cântec în interpretarea lui Jean Moscopol, piesă transmisă la radio și televiziune cu prilejul Zilei Naționale a României. Varianta cântată de Ion P. Dacian este mai puțin cunoscută, spre deloc – acest disc cum am mai spus se găsește foarte rar și este foarte scump. Nu a mai fost reprodus pe alte suporturi, doar colecționarii genului

78 r.p.m. știu de acest disc. Ca o remarcă, țin să subliniez că posed acest disc în colecția personală, achiziționat dintr-un anticariat bucureștean cu ceva timp în urmă, ca și alte piese ultra rare din același registru muzical.

2. *Prezentare. Cine a fost Ion P. Dacian*

Ion P. Dacian a fost un nume de referință în istoria teatrului liric românesc. El și-a exercitat calitățile vocale de excepție în genul operă (mai puțin la începutul carierei interpretative) și mai ales operetă unde a atins adevărate culmi de interpretare a genului (considerat mai ușor) ilustrându-se ca și adevăratul continuator al marelui tenor Leonard Naia, cunoscut publicului ca și Nae Leonard, marele prinț al operetei românești și universale, cum a fost supranumit de presa timpului din România și din Europa. Ion Dacian a umplut imediat golul lăsat de Leonard prin dispariția sa prematură.

Ion P. Dacian s-a născut la 11 octombrie 1911, în comuna Saschiz județul Mureș și a trecut la cele veșnice în București la 8 decembrie 1981. A murit deci la 70 de ani, după o viață plină de cele mai mari satisfacții artistice obținute pe marile scene românești. și străine. Înzestrat de la natură cu cele mai alese daruri: fizic frumos, prezență scenică, glas limpede, bine impostat, dicție perfectă, talent actoresc de excepție, simț al muzicii și scenei, putere de muncă și mai ales o dăruire până la epuizare pe altarul artei cântului – a făcut din tenorul Ion Dacian un reper de referință intrat în legendă și în memoria melomanilor încă din timpul vieții. Numele real al tenorului era de fapt Ion Pulcă, mai puțin sonor în fapt decât cel pe care l-a adoptat, cel de Ion Dacian. Dacian, un tânăr ambițios înzestrat și foarte muncitor s-a înscris în paralel la două facultăți: Facultatea de Drept și Academia de Muzică, ambele din Cluj.

Își începe cariera solistică la Opera Română din Cluj interpretând roluri de tenor din opere de mare circulație: *Boema*, *Tosca*, *Traviata* etc. în anul 1934. Din 1939 este angajat de Nicolae Vlădoianu la Teatrul de Operetă și Revistă „Alhambra”, din București ca tenor și regizor. Prima operetă în care s-a produs a fost „Vânt de primăvară”, de Joseph Strauss. După război, înființându-se Teatrul de Stat de Operetă, Ion Dacian este angajat prim solist. El interpretează rolurile titulare dintr-o serie mare de opere cunoscute cu un real succes de public și critică.

În 1963 este numit director al Operetei până la pensionarea sa în 1971. În toată cariera sa îndelungată a interpretat 57 de roluri de referință în peste 5000 de spectacole. A fost extrem de popular și foarte iubit de public. Pe 18 august 1964 prin decretul nr.519, tenorului Ion Dacian i se conferă titlul de *Artist al Poporului* din Republica Populară Română. După stingerea sa din viață, la 8 decembrie 1981, tenorul este înhumat în curtea Bisericii „Sfântul Gheorghe,, din cartierul bucureștean Andronache.

În anul 1990 Teatrul de Operetă a fost numit „Teatrul de Operetă *Ion Dacian*,, iar în anul 2000 devine „Teatrul de Național de Operetă *Ion Dacian*,, din București. Din februarie 2011, Școala Generală din satul natal poartă numele său: „Gimnaziul de Stat *Ion Dacian*”. Încă din tinerețe tenorul Ion Dacian este curtat de marile case de înregistrări pentru care imprimă arii,cântece populare și cântece patriotice. Astfel a ajuns să imprime Ion Dacian piesa „Tot ce-i românesc nu piere,,

3. *Odiseea cântecului „Tot ce-i românesc nu piere,,*

Piesa pe versurile lui N. Kirițescu și muzica lui Mișu Constantinescu a fost înregistrată de tenorul Ion P.Dacian în anul 1940 în studiourile Columbia Graphophone Company România cu acompaniamentul orchestrei condusă de G. Corologos pe disc shelac de 78 t.m. cu două fețe. Pe cealaltă față Dacian a imprimat piesa „ În satu-n care m-am născut” pe versurile lui V. Vasilache și Ștefan Cristodulo și muzica lui Gherase Dendrino, orchestra fiind tot cea condusă de G. Corologos. Cântecul „Tot ce-i românesc nu piere” - frumoasă și pătrunzătoare, emoționantă bucată muzicală patriotică a mai fost înregistrată și de Jean Moscopol fiind cântată în acea perioadă frământată din istoria țării până în 1947 când s-a așternut tăvălugul blestemat al ocupației bolșevice peste biata țară martirizată.

După anul 1989, melomanii așa cum aminteam mai sus, au putut reauzi superbul cântec transmis la posturile de radio și televiziune în interpretarea de stil unic al lui Jean Moscopol, mare cântăreț și patriot român autoexilat și mort în pământ străin. Cea a lui Ion Dacian a rămas din păcate în uitare. Versurile cântecului „Tot ce-i românesc nu piere,, sunt următoarele:

Strofa întâi:

“Graiul dulce ce ne înfrățește
Niciodată nu va fi uitat,
Căci în el se-ascunde și trăiește
Tot ce-i mai frumos și mai curat.
Pe câmpie și în munți răsună
Glasul vitejesc clocotitor
Care toate inimile-adună
Pentru un destin nemuritor
El este goarna ce n-o auziți
Și spune tuturor cei despărțiți:

Refren:

Tot ce e românesc nu pier
Și nici nu va pieri.
Oricât vom îndura
jurăm să fie așa!
Căci tot ce-i românesc nu pier
Și nici nu va pieri.
Romanul știe să înfrunte ceasul greu
El crede în dreptatea lui și-n Dumnezeu.
Când țara viața ne va cere,
Noi o vom dăruî.
Când ceasul va sosi,
Noi să plătim vom ști.
Căci tot ce e românesc nu pier
Și nici nu va pieri!

Strofa a doua

Reînvie-n mine tot trecutul
Plin de tinerețe și avânt,
Glasul celor ce și-au dat tributul
Iarăși ne trimite-al lor cuvânt.
Peste soarta noastră neclintită
Orișice furtuni se vor zdrobi,
Luminând a neamului ursită,
Soarele din nou va răsări.
Români, fiți gata când veți auzi
Semnalul care vă va dezrobi!

Se repetă refrenul cu care de altfel se încheie și înregistrarea cântecului. Înregistrarea aceasta este o piesă cântată de Ion P. Dacian într-o gamă minoră, fără accente eroice, tenorul făcând parte din categoria denumită „tenori lejeri,” sau „*tenore di grazia*,” cum spun italienii, spre cântăreții de muzică ușoară sau lejeră. Sondându-și posibilitățile vocale el a trecut încă de la început din zona operistică spre cea de operetă, un gen muzical mai ușor, de divertisment vocal.

În speță toți marii noștri cântăreți de operă au abordat aceste genuri de cântec, lied, lied popular, cântece patriotice, mai ales în turneele lor prin țară, unde în recitaluri cântau aceste cântece fie cu acompaniament de pian, de orchestră sau de cor, fiind bine cunoscute și primite de publicul sălilor de concert, pliindu-se extraordinar pe sufletul ascultătorilor români din toate zonele țării.

Elena Theodorini, Hariclea Darclee, Giovanni Dimitrescu, Grigore Gabrielescu, Edgar Istratty, George Folescu, George Niculescu-Basu au inclus în repertoriul lor aceste genuri muzicale, precum au inclus și cântonețele, multe dintre ele cântate în limba română. Grigore Gabrielescu a și compus lieduri populare și

marșuri. Mulți dintre ei le-au și imprimat la diferite case de discuri și astfel au ajuns până la noi, dar cei mai mulți din păcate n-au făcut înregistrări, sau dacă au făcut, acestea s-au pierdut. Câteva perle rare mai sunt scoase la iveală de prin anticariate sau colecții particulare cum ar fi cele ale lui Iancu Marinescu, sau ale tenorilor Ion Corăscu, care a concertat și pe scena teatrului din Botoșani, George Ștefanovici, George Folescu renumit bas, sau iată ale lui Ion P. Dacian.

Revenind la Ion Dacian, discografia lui este consistentă. Casa de discuri „Electrecord” a imprimat multe discuri vinil cu duete și arii din operetele în care a deținut rolurile principale de tenor. Mai puțin cântecele populare și cele patriotice cum este acest „Tot ce-i românesc nu pierе”, ținând cont și de epoca vitregă a bolșevismului de import. Ciudat este că nici după anul 1965 când s-a produs „Valahizarea Partidului Comunist Român”, cum spune scriitorul și marele patriot Radu Theodoru, când s-au recuperat multe valori naționale, aceste cântece nu s-au reeditat pe discuri vinil. Ele încă sunt rare și foarte greu de obținut și ascultat.

4. *Cum arată discul cu imprimarea cântecului „Tot ce-i românesc nu pierе”?*

Este un disc din ebonită shelac, mic ca și diametru pe turație 78 r. pe minut, de culoare neagră (se produceau discuri și de alte culori), cu etichetă de culoare albastru închis în stilul Casei „Columbia” având seria și numărul matriței (CHR 1164), DR.377, BIEM având și specificația: COLUMBIA GRAPHOPHONE COMP. ROMÂNĂ S.A. Pe etichetă se află toate datele scrise cu auriu: numele interpretului, ale orchestrei și ale conducătorului acesteia și firește, numele piesei muzicale. Aceste discuri produse de casele de înregistrare erau ele însele prin conținut și prezentare adevărate bijuterii ale genului, împachetate în coperti cu un design frumos adaptat discului. Erau foarte căutate de melomanii timpului, care colecționau aceste produse ce se comercializau în magazinele cu profil muzical alături de „mașinăriile” de redat aceste plăci valoroase. Gramofioanele cu pânză mare sau mică, patefoanele, aparatele de radio cu sistem de redare a discurilor pe turații mari (78,100,120 turații pe minut) s-au produs cândva în serii mari și erau accesibile ca preț aproape tuturor iubitorilor de muzică.

5. *Concluzii; încheiere*

După ce am făcut cunoștință cu istoria discului cu imprimarea vocii marelui tenor Ion P. Dacian cântând „Tot ce-i românesc nu pierе” se cuvine să tragem concluziile.

Acum în acest an de grație 2018 când sărbătorim Centenarul Marii Uniri de la 1918, deziderat primordial al multor generații de patrioți români de-a lungul zbuciumatelor veacuri de istorie românească de pe aceste meleaguri bătute și răscolite de marile furtuni și uragane ale istoriei, deziderat început în negura timpurilor cu acel magnific imperiu sau regat al Marelui Burebista, continuat cu figura de excepție a lui Mihai Viteazul, apoi cu generația pașoptistă și cea de la 1859 a charismaticului Alexandru Ioan Cuza și încheiată apoteotic după cumplitul

„Război cel Mare” și campania glorioasă a anului 1917 (Oituz, Mărăști, Mărășești), când Ferdinand Întregitorul și-a așezat aidoma lui Mihai Voievod Viteazul pe cap coroana țărilor române unite, trebuie să ne amintim și de aceste „mici” fapte pilduitoare ale cântăreților români care cu „armele lor” au închinat patriei aceste imnuri, marșuri, cântece patriotice imprimate pe suporturile discurilor. Multe din aceste cântece au însoțit în marșuri armatele românești îmbărbătându-le în luptă, rămânând în memoria generațiilor care le-au fredonat și le fredonează până în ziua de astăzi.

Dacă marele Alexandru al Macedoniei auzind un marș sărea și se echipa de război trăind cu emoție paroxistică muzica eroică a marșului, dacă marile armate ale lumii (romane, cartagineze, napoleoniene, germane etc) mărșăluiau în sunetele marșurilor războinice și eroice, străbătând lumea și cucerind victorii de neuitat, nici armatele românești n-au făcut excepție, înflăcărare fiind de muzica imnurilor și marșurilor, au reputat mari victorii în campanii victorioase în țară, în sudul Dunării, pe frontul de răsărit sau pe cel occidental. Este bine să ne reamintim aceste cântece, să le purtăm în spirit și în suflet mai ales acum în aceste vremuri de mare vitregie când ne aflăm față cu pieirea sau cu veșnicia noastră ca neam și ca țară.

BIBLIOGRAFIE

1. Dacian Ion, Negrin Harry, *Opereta, dragostea mea*, București, Editura Muzicală, 1984. 250 pagini + 48 pagini foto;
2. *In memoriam ION DACIAN – 100 de ani de la naștere*, Teatrul Național de operetă, București, 2011, 64 pagini;
3. Marinescu, Iancu, *Discografie*.
4. **WIKIPEDIA**
5. **DISCOGS** – site specializat în vechile imprimări discografice.

Keywords: *rare, record, song, tenor, Ion P. Dacian, celebrity.*

A RARE RECORD: "ALL ROMANIAN NOT DIE", IN THE INTERPRETATION OF TENOR ION P. DACIAN

(Summary)

The author presents us a rare record, with the song "*All Romanian not die*", in the interpretation of romanian tenor Ion P. Dacian, verse by N. Kirițescu, music by Mișu Constantinescu, it was recorded in 1940.

Tenorul ION P: DACIAN

Tenorul ION P: DACIAN

Post Scriptum

La încheierea lucrării am achiziționat încă o imprimare foarte rară a tenorului Ion P. Dacian – un disc shelac de gramofon- patefon a firmei „COLUMBIA” - COLUMBIA GRAPHOPHONE COMP. ROMÂNĂ S.A. de 78 r.p.m. cu două fețe de disc, respectiv două piese vocale – cântece patriotice. Prima este „Țara mea și mândra mea” pe muzica lui Ion Vasilescu și text N. Vlădoianu și Puiu Maximilian. A doua față a discului conține piesa „Țărâncuță, țărâncuță” muzica E. I. Mirea, text N. Vlădoianu, Puiu Maximilian. Acesta este un cântec în notă folclorică, populară. Orchestra ambelor cântece a fost condusă de Ion Vasilescu și se numea „Orchestra ALHAMBRA”.

Anul imprimării pieselor este 1940. Firește ambele piese au mai fost interpretate și de alți cântăreți, mai cunoscute fiind interpretările lui Jan Moscopol și mai înspre zilele noastre de Dan Spătaru care a făcut celebră piesa „Țărâncuță, țărâncuță”.

Discul are 25 de cm. diametru, ca și cel precedent care cuprinde cântecul „Tot ce e românesc nu pierе”, este deci un disc mic. Mai mult ca sigur ambele discuri au fost înregistrate pe matriță în aceeași ședință de imprimare.

